

OBSAH

Úvod	7
Seznam zkratk	9
Seznam tabulek	13
I. Systémové pojetí světové ekonomiky jako reálného objektu a vědní disciplíny . . .	17
1. Světová ekonomika jako reálný sociálně-ekonomický systém (V. Bernášek)	17
2. Přístup ekonomické teorie a některých aplikovaných disciplín ke světové ekonomice (V. Bernášek)	20
3. Světová ekonomika jako samostatná vědní disciplína (V. Bernášek)	22
II. Světová ekonomika - základy teorie a vývoj	25
1. Základy teorie světové ekonomiky (J. Foltýn)	25
1.1. Nárys teorie mezinárodní dělby práce a světová ekonomika	25
1.2. Tendence k rostoucí internacionalizaci a interdependenci a světová ekonomika	30
1.3. Vědecko-technický pokrok a světová ekonomika	31
1.4. Globální problémy	33
2. Vývoj světové ekonomiky (A. Holub)	35
2.1. Vznik a etapy vývoje světové ekonomiky	35
2.2. Hlavní rysy poválečné etapy vývoje světové ekonomiky s důrazem na 70. a 80. léta	36
2.3. Přejít od světové ekonomiky rozčleněné na dvě soustavy k jednotné tržní světové ekonomice	42
2.4. Světová recese a oživení v 1. polovině 90. let	44
3. Moderní ekonomický růst a strukturální změny ve světové ekonomice (A. Holub)	47
3.1. Světová výroba a moderní ekonomický růst	47
3.2. Strukturální odvětvové změny: typy struktur, fází a cest strukturálního vývoje	49
3.3. Obecné charakteristiky a zvláštnosti základních odvětví v hlavních skupinách zemí	53
III. Mezinárodní ekonomické a měnové vztahy a jejich subjekty	59
1. Formy a vývoj mezinárodních ekonomických vztahů, jejich subjekty a mechanismy (A. Brůžek)	59
1.1. Obecná charakteristika	59
1.2. Vývoz a dovoz zboží	61
1.3. Vývoz a dovoz služeb	64
1.4. Vývoz a dovoz kapitálu	67
1.5. Vývoz a dovoz vědecko-technických znalostí	72

1.6. Vývoz a dovoz (migrace) pracovních sil	73
1.7. Hlavní subjekty mezinárodních ekonomických vztahů	77
2. Mezinárodní měnová soustava (A. Brůžek)	81
2.1. Formy a funkce světových (mezinárodních) peněz	81
2.2. Vývoj mezinárodní měnové soustavy a peněz	82
IV. Rozvinuté tržní ekonomiky a jejich postavení ve světové ekonomice	93
1. Rozvinuté tržní ekonomiky ve světové ekonomice (J. Jakš)	93
1.1. Výchozí charakteristika	93
1.2. Specifické rysy ekonomiky a hospodářské politiky tří center v jejich vnějších souvislostech	100
2. Od Evropského hospodářského společenství k Evropské unii (J. Jakš)	101
2.1. Základní etapy rozvoje integračního procesu v západní Evropě	101
2.2. Etapa integračních východisek formovaných výsledky 2. světové války	102
2.3. Etapa ekonomického a sociálního rozvoje a integrační dynamiky	102
2.4. Etapa stagnace integračního procesu a strukturálních krizí	104
2.5. Etapa oživení integrační dynamiky a rozšíření jejího integračního rozměru	105
2.6. Etapa formování Evropské hospodářské, měnové a politické unie	109
2.7. K fungování institucí EU	112
2.8. Evropská unie a Evropské sdružení volného obchodu	115
3. Americké centrum (P. Neumann, J. Jakš)	117
3.1. Předpoklady dominantní pozice USA ve světové ekonomice po 2. světové válce	117
3.2. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 50. a 60. letech	118
3.3. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 70. a 80. letech	119
3.4. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 90. letech	122
3.5. USA - globální velmoc	123
3.6. Zahraničněhospodářská strategie USA	125
4. Japonské centrum (E. Cihelková, J. Jakš)	128
4.1. Výchozí pozice, hospodářská politika a dlouhodobý vzestup Japonska ve světové ekonomice po 2. světové válce	128
4.2. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 50. a 60. letech	129
4.3. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 70. a 80. letech	131
4.4. Hospodářská politika a ekonomický vývoj v 90. letech	134
4.5. Silné a slabé stránky postavení Japonska ve světové ekonomice	135
4.6. Nová rozvojová strategie	137
V. Rozvojové ekonomiky a jejich postavení ve světové ekonomice	141
1. Základní ekonomická charakteristika rozvojového světa (A. Holub)	141
1.1. Rozklad kolonialismu a vznik rozvojového světa	141
1.2. Převládající rysy ekonomiky rozvojových zemí	145
2. Hlavní tendence a problémy rozvojového světa (L. Adamcová, A. Holub)	148
2.1. Rozšiřující se propast v ekonomické úrovni mezi rozvojovými zeměmi a rozvinutými tržními ekonomikami	148
2.2. Rostoucí diference a hlavní skupiny rozvojových zemí	149

2.3. Vzestupná úloha tržních vztahů a změna v poměru mezi státním a soukromým sektorem	152
2.4. Industrializace	154
2.5. Rozvoj zemědělství a potravinový problém	155
2.6. Sociální problémy rozvojových zemí	156
2.7. Mezinárodní ekonomická spolupráce a integrace	157
3. Charakteristika hlavních rozvojových regionů (L. Adamcová, A. Holub)	159
3.1. Stručná komparativní analýza hlavních rozvojových regionů	159
3.2. Významné rysy a problémy hlavních rozvojových regionů	161
VI. Centrálně plánované ekonomiky, jejich přeměny a postavení ve světové ekonomice	167
1. Vznik a vývoj světové socialistické ekonomické soustavy (E. Cihelková)	167
1.1. Geneze společenství socialistických států a jeho výchozí podmínky	167
1.2. Základní rysy vývoje zemí RVHP v poválečném období	168
1.3. Politický a ekonomický vývoj CPE v nečlenských státech RVHP	173
2. Hospodářskopolitická adaptační strategie evropských CPE v 2. polovině 80. let: výchozí podmínky a podstata reformy (E. Cihelková)	175
2.1. Výchozí vnitřní a vnější podmínky	175
2.2. Přestavba hospodářských mechanismů: podstata a výsledky	176
2.3. První kroky k reformě vnějších vztahů	180
3. Transformace CPE v tržní ekonomiky - podstata a hlavní výsledky v 1. polovině 90. let (E. Cihelková, V. Adámková, M. Znamenáček)	181
3.1. Transformace: podstata a strategie	181
3.2. Utváření institucí, systémové reformy a přeměna ekonomické struktury	183
3.3. Přechodné období a role státu	186
3.4. Výsledky transformace: institucionální, systémové a strukturální změny	188
3.5. Specifické případy transformace	190
4. Vnější dimenze transformace CPE v tržní ekonomiky a postavení transformujících se zemí ve světové ekonomice (E. Cihelková)	193
4.1. Reorientace ve světové ekonomice: institucionální rámec	193
4.2. Návrat do Evropy a cesta do Evropské unie	196
4.3. Subregionální spolupráce ve střední a východní Evropě	202
4.4. Kurs všeobecného rozvoje spolupráce a postavení ve světové ekonomice	204
5. Čína a ostatní reformující se ekonomiky - specifika a postavení ve světové ekonomice (M. Znamenáček, E. Cihelková, V. Adámková)	208
5.1. Reformní úsilí Číny	208
5.2. Ostatní reformující se ekonomiky	215
VII. Postavení České republiky ve světové ekonomice	221
1. Historický exkurz (J. Lašek)	221
1.1. Československá republika a světová ekonomika	221
1.2. Socialistický experiment centrálně plánované ekonomiky	223
1.3. Transformace centrálně plánované ekonomiky ČSFR	226
2. Vznik České republiky a její postavení ve světové ekonomice (V. Adámková, J. Lašek)	228

2.1. Vznik ČR - odluka jako ekonomický problém	228
2.2. ČR a integrační procesy v Evropě	231
2.3. Postavení České republiky ve světové ekonomice	238
VIII. Prognózy vývoje světové ekonomiky	243
1. Prognózování ve světové ekonomice a globální prognostika (J. Foltýn)	243
2. Některé hlavní práce o budoucnosti světové ekonomiky (J. Foltýn)	245
3. Střednědobá prognóza Mezinárodního měnového fondu a dlouhodobá prognóza Světové banky (A. Holub)	249